

első uralkodói és vezető rétege viking volt. A balti-finn rot tsi óoroszul rusznak hangzott; ebből van a mai Rossija. Ez sem egyedülálló a nyelvek történetében, pl. a bolgárok is az uralkodó török törzs nevét örökölték, mégis ritkán láthatjuk ilyen kanyargós utat megjárt szónak az etimológiáját: kiindulópont a svéd ro 'evez' ige, végpont egy idegen birodalom neve.

JAAKKO ANHAVA

KECEL-SZILOS KUTYANEVEI

A második világháború után a földreformmal összefüggésben három jelentős házhelyparcellázás történt Kecelen: az ONCSA-telep melletti, a kenderföldi és a szilosi.

Kecel történelmében az ilyen parcellázás, házhelykialakítás nem volt új dolog. Így tűnt el a XVIII. században Burgundia, a XIX. században Fehérhomok és a XX. század második évtizedében az úgynevezett Tölös vagy Nagyerdő. Ezekből alakult ki az Alvég, a Felvég és az Ujfalu. A felsorolt parcellázások növelték Kecel község belterületét. A felszabadulás utáni házhelykialakítás is részben ezt a célt szolgálta. Azonban az egyik községi terület /Szilos/ kiosztása teljesen eltért az eddigi gyakorlattól. A szilosi osztás szinte egy különálló falut hozott létre, amely három kilométerre esett a történelmi falutól. Köztük szántóföldek és szőlők kerültek el illetve kerülnek el.

A 482 házhelyű területen hosszanti és keresztutcákat mértek ki. E település nagyjából ÉNy-DK irányban álló téglalapnak tekinthető, melynek alsó felében a két ház sor között fut /Kecel-Császártöltés/ Baja-Kecskemét műút vonal. Hosszanti utcái keletről nyugatra haladva: Eötvös József, Bartók Béla, Alkotmány, Szilosi utca. Keresztutcai délről északra menve: Vörösmarty Mihály, Móra Ferenc, Liszt Ferenc, Május 1. tér, Iskola, Kisfaludy, Kiskun utca.

A már említett különállóság, zárt falurész ösztönzött szokásaik megfigyelésére. Jelen esetben az ember egyik legkedvesebb háziállatának, a kutyának névadási szokása.

Már a nevek gyűjtése közben érdekes dolgokat figyeltem meg. Kutyáknál a házaknál van főleg, ahol silány a kerítés vagy nincsen. Az önkényes házhelyfoglalók körül is sok kutyát tartanak.

A családok nagy részénél a kutyáknak az iskolás korú gyermekek adnak nevet. Ennek tudható be a sok Csöpi /19/ és Pici /16/ elnevezés. Egy-egy osztály vagy alsótagozatos csoport divatba hozott, majd elfeledett jó néhány nevet. A gyermekes ötletszerűségre, megfontolatlanságra bizonyíték az emberi személynevekkel rendelkező kutyák neve. Férfinevet 5 szuka /Bandi, Cézár, Sanyi, Ubul/, női nevet 2 kan /Gyöngyi, Lili/ visel.

Szilosban kétszáz kutyát írtam össze. Minden negyedik emberre jut egy. Tehát kevés egyénnek kell a név egyeztetésben részt venni.

A már említett divaton kívül mi befolyásolja a névadást? Legtöbbször az állat színe, szőrzete, alakja, formája, mozgása, fajtája. Nem közömbös mit látott a család a televízióban, miről olvastak, tanultak, hallottak. Sokszor az öröm, a bánat és a bosszúság is beleszól a névadásba. Ezért fordulhat elő, hogy Sanyi, Kati, Öcsi hívásra farkát csóváló, ugató házőrző rohan felénk.

A pár divatnéven kívül /Csöpi 19, Pici 16, Morzsa 8, Morzsi 8, Buksi 7, Cézár 6, Rexi 6/ a többi kutyanév szinte egyedinek tekinthető, mivel a fentmaradó 84 néven 128-an osztoznak. Tehát egy névre 1,52 kutya jut. Kettőnek nincs neve.

Nézzük a felgyűjtött neveket csoportosítva!

1. Az állat külső tulajdonságára utaló nevek

- a/ Szőrzet színe: Bogár /fekete/ 5, Cola /sötétbarna/ 1, Csoki /barna/ 2, Kormos /fekete/ 1, Maszat /piszkos/ 1, Sárga 1, Szürke 1, Tigris /csíkos/ 1, Zsömle /világosbarna/ 2,
Összesen 9 név 9,8 % 15 kutya 7,5 %.

Szőre tapintása, állása: Bársony 1, Bodri /bodor, göndör/ 2, Bundás 4, Göndör 1, Gubanc 1, Pamacs 1.

Összesen 6 név 6,5 %, 10 kutya 5 %.

b/ Nagyság: Buksi /kis buksi, kisfejú/ 7, Csöpi 19, Csutka 1, Kicsi 2, Kölök /fiatal, kicsi/ 1, Morzsa /kicsi, morzsányi/ 8, Morzsi 8, Pici 16, Picúr 5, Pötyike 1.

Összesen 10 név 10,9 %, 68 kutya 34 %.

c/ Alak: Dundi 2, Gombi /gombóc/ 1, Gömbi /gömböc, kövér/ 1, Gömböc 1.

Összesen 4 név 4,3 %, 5 kutya 2,5 %

Külső tulajdonságra utal 29 név 31,8 %, viseli 98 kutya 49 %.

2. Az állat mozgására, viselkedésére utaló nevek

Betyár 1, Bujtár /őrző, terelő, vigyázó/ 1, Buksi 7, Civil /nem szereti a fegyelmet/ 2, Cuki /aranyos/ 2, Csárdás /mozgékony, játékos/ 1, Csibész 3, Hatyi, Hattyú /kényes, szép tartású/ 3, Kántor /jól ugat/ 4, Kóser /jó/ 1, Kölök /játékos/ 1, Lord /kimért lépésű/ 1, Maci, Mackó /kényelmes, lusta mozgású/ 5, Pocok /pockozó/ 1, Szolga /szépen szolgál/ 1, Szuszi /aluszékony, lusta/ 1, Ügyes 1.

Összesen 19 név 20,8 %, 36 kutya 18 %.

3. A kutya fajtájára utaló nevek: Foxi /foxterrier/ 3, Fülel /tacsókó/ 2, Tacsi /tacsókó/ 3.

Összesen 3 név 3,2 %, 8 kutya 4,5 %.

4. Más állat nevét kapta a kutya: Hatyi /hattyú becézve/ 3, Maci, Mackó /medve/ 5, Tigris 1.

Összesen 5 név 5,4 %, 9 kutya 4,5 %.

5. Személynév eredetű kutyanévek:

a/ Férfikeresztnevek, becézőnevek: Ali 1, Bandi 1, Bobi 4, Cézár 6, Néró 1, Öcsi 1, Sanyi 1, Ubul 1.

Összesen 8 név 8,7 %, 16 kutya 8 %.

b/ Női keresztnevek, becézőnevek: Babi 1, Betti 1, Csilla 1, Dollli 1, Elza 1, Gyöngyi 1, Hugi 1, Kati 1, Lédi 2, Léna 1, Lili 2, Lujza 1, Méri 1, Mimi 1, Rita 1, Viki 1, Vilma 1.

Összesen 17 név 18,6 %, 19 kutya 9,5 %.

Személynév eredetű 25 név 27,4 %, 35 kutya 14,5 %.

6. Film, tv, rádió, olvasás, tanulás adta kutyanévek: Atosz /Athosz/ 1, Blöki 1, Cézár 6, Dinó 1, Gubanc 1, Kántor 4, Lédi 2, Lord 1, Lujza 1, Mitvisz 1, Morzsa 8, Rajna 1, Rexi 6, Rökk 1, Szenátor 1.

Összesen 15 név 16,4 %, 36 kutya 18 %.

Csoportosításba nem került nevek: Cudi 1, Dzseszpa 1, Gyereide 1, Hundi 1, Kamacs 1, Majma 1, Mazsi 1.

Kecel-Szilos településen törzskönyvezett kutya nincs. Fajtájuk: korcs puli, korcs kuvasz, korcs vizsla, korcs boxer, korcs foxterrier, korcs német juhász, korcs bernáthegyi, puli-foxterrier-tacskó keverék, puli-kuvasz-vizsla keverék, boxer-vizsla keverék stb.

A névadást döntően befolyásolja az állat külső és belső tulajdonsága, a névadó hangulata.

Kedveltek a személynév eredetű nevek.

A cigányszármazású lakosság a kutya névét nem szívesen árulja el. Azért néhány ismert /Dzseszpa, Majma/.

A csoportokban egy-egy név többször is szerepel. Ezt a kikérdezés során adott válaszok többfélesége engedte meg.

/Pl.: Miért lett a kutya neve Buksi? Azért, mert olyan okos, kicsi kutya./

Szilos kutyanévei ábécé sorrendben és megterhelés szerint

1. Ali	1	1. Csöpi	19	9,5 %
2. Atosz	1	2. Pici	16	8,-
3. Babi	1	3. Morzsa	8	4,-
4. Bandi	1	4. Morzsi	8	4,-
5. Bársony	1	5. Buksi	7	3,5

6. Betti	1	1	6. Cézár	1	6	Hattyú	3,-
7. Betyár	1	1	7. Rexi	1	6	Hattyú	3,-
8. Blöki	1	1	8. Bogár	1	5	Bogár	2,5
9. Bobi	1	4	9. Fickó	1	5	Dundi	2,5
10. Bodri	1	2	10. Picúr	1	5	Bambóc	2,5
11. Bogár	1	5	11. Bobi	1	4	Bodri	2,-
12. Bujtár	1	1	12. Bundás	1	4	Beti	2,-
13. Buksi	1	7	13. Kántor	1	4	Kántor	2,-
14. Bundás	1	4	14. Mackó	1	4	Gömbe	2,-
15. Cézár	1	6	15. Csibész	1	3	Cézár	1,5
16. Civil	1	2	16. Foxi	1	3	Kökö	1,5
17. Cola	1	1	17. Pamacs	1	3	Beti	1,5
18. Cudi	1	1	18. Tacsí	1	3	Bambóc	1,5
19. Cuki	1	2	19. Bodri	1	2	Beti	1,-
20. Csárdás	1	1	20. Civil	1	2	Bodri	1,-
21. Csibész	1	3	21. Cuki	1	2	Bujtár	1,-
22. Csilla	1	1	22. Csoki	1	2	Bodri	1,-
23. Csoki	1	2	23. Dundi	1	2	Mackó	1,-
24. Csöpi	1	19	24. Fűles	1	2	Hattyú	1,-
25. Csutka	1	1	25. Gyöngyi	1	2	Hattyú	1,-
26. Dinó	1	1	26. Hattyú	1	2	Hattyú	1,-
27. Dolli	1	1	27. Kicsi	1	2	Bambóc	1,-
28. Dundi	1	2	28. Lédi	1	2	Beti	1,-
29. Dzseszpa	1	1	29. Lili	1	2	Betty	1,-
30. Elza	1	1	30. Zsömle	1	2	Bambóc	1,-
31. Fickó	1	5	31. Nincsen neve	1	2	Bodri	1,-
32. Foxi	1	3	32. Ali	1	1	Bodri	0,5
33. Fűles	1	2	33. Atosz	1	1	Bambóc	0,5
34. Gombi	1	1	34. Babi	1	1	Bodri	0,5
35. Gömbi	1	1	35. Bandi	1	1	Bodri	0,5
36. Gömböc	1	1	36. Bársony	1	1	Bodri	0,5
37. Göndör	1	1	37. Betti	1	1	Bodri	0,5
38. Gubanc	1	1	38. Betyár	1	1	Betty	0,5
39. Gyereide	1	1	39. Blöki	1	1	Bodri	0,5
40. Gyöngyi	1	2	40. Bujtár	1	1	Betty	0,5

41. Hatyi	1	41. Cola	1	0,5
42. Hattyú	2	42. Cudi	1	0,5
43. Hugi	1	43. Csárdás	1	0,5
44. Hundi	1	44. Csilla	1	0,5
45. Kamacs	1	45. Csutka	1	0,5
46. Kántor	4	46. Dinó	1	0,5
47. Kati	1	47. Dolli	1	0,5
48. Kicsi	2	48. Dzseszpa	1	0,5
49. Kormos	1	49. Elza	1	0,5
50. Kóser	1	50. Gombi	1	0,5
51. Kölök	1	51. Gömbi	1	0,5
52. Lédi	2	52. Gömböc	1	0,5
53. Léna	1	53. Göndör	1	0,5
54. Lili	2	54. Gubanc	1	0,5
55. Lord	1	55. Gyereide	1	0,5
56. Lujza	1	56. Hatyi	1	0,5
57. Maci	1	57. Hugi	1	0,5
58. Mackó	4	58. Hundi	1	0,5
59. Maszat	1	59. Kamacs	1	0,5
60. Mazsi	1	60. Kati	1	0,5
61. Méri	1	61. Kormos	1	0,5
62. Majma	1	62. Kóser	1	0,5
63. Mimi	1	63. Kölök	1	0,5
64. Mitvisz	1	64. Léna	1	0,5
65. Morzsa	8	65. Lord	1	0,5
66. Morzsi	8	66. Lujza	1	0,5
67. Néró	1	67. Maci	1	0,5
68. Pamacs	3	68. Majma	1	0,5
69. Öcsi	1	69. Maszat	1	0,5
70. Pici	16	70. Mazsi	1	0,5
71. Picúr	5	71. Méri	1	0,5
72. Pocok	1	72. Mimi	1	0,5
73. Pötyike	1	73. Mitvisz	1	0,5
74. Puci	1	74. Néró	1	0,5
75. Rajna	1	75. Öcsi	1	0,5

76. Rexi	6	76. Pocok	1	0,5
77. Rita	1	77. Pötyi	1	0,5
78. Rökk	1	78. Puci	1	0,5
79. Sanyi	1	79. Rajna	1	0,5
80. Sárga	1	80. Rita	1	0,5
81. Szenátor	1	81. Rökk	1	0,5
82. Szolga	1	82. Sanyi	1	0,5
83. Szuszi	1	83. Sárga	1	0,5
84. Szürke	1	84. Szenátor	1	0,5
85. Tacsi	3	85. Szolga	1	0,5
86. Tigris	1	86. Szuszi	1	0,5
87. Ubul	1	87. Szürke	1	0,5
88. Ügyes	1	88. Tigris	1	0,5
89. Viki	1	89. Ubul	1	0,5
90. Vilma	1	90. Ügyes	1	0,5
91. Zsömle	2	91. Viki	1	0,5
92. Nincsen neve	2	92. Vilma	1	0,5

... hogy eredeti névleni adatszort /akár csak táblázatban le-
 vőket is/ és bibliográfiával adatsort tegyen közzé. **IVÁN LÁSZLÓ**
 ... a névket és kiegészítő gyakorlatokat.

... Az előtűnt sorú név a „Bibliographie zur Namenforschung
 in der DDR“ /1-11/ táblázatán, amely 1965-ig tartalmazott né-
 veket, utószókat. Ez az első „Bismarck” tartalmazza a Nemen-
 sorsok és információk ...-... névanyagát, bele-
 értve nemcsak az eredeti tanulmányokat, hanem a Végkönyveket,
 névtáblákat, megnevezéseket, rokonokat is. Tartalmazza
 ezen kívül az Onomastica Slavogeranica című tanulmánykötet
 /1-11/ tanulmányait, továbbá névzet 1961 után megjelent név-
 tani tanulmánygyűjtemény anyagát /lásd a Füzet 59. és 97. ol-
 dala felületét/. A névanyag végső táblázata 1979. május
 15-én készült.

... A bibliográfia az egyes névket tematikusan csoportokba
 rendezte, ezen kívül pedig adta az alapsorokhoz, amelybe tar-
 talom tag leginkább bevezetnek, az egyes alapsorokhoz külön
 ... a névnyelvi név szerint ABC-rendben következnek.